

– *Mouvement Communiste* –

JAK A PROČ BOJOVAT PROTI PROPOUŠTĚNÍ?

Vydala skupina
KOLEKTIVNĚ PROTI KAPITÁLU

OBSAH

Úvod	3
Proč bojovat?	3
Několik příkladů	6
Alsthom, 1972.....	9
Ocelářský průmysl, 1979.....	10
Chausson, 1995.....	11
Podpůrný výbor, nebo dělnický a stávkový výbor	12
Unilever 2000-20001.....	12
Danone, 2001.....	13
Na místo závěru	15

JAK A PROČ BOJOVAT PROTI PROPOUŠTĚNÍ?

Mouvement Communiste

Úvod

Otázka co dělat, když čelíme propouštění a zavírání podniků, se pravidelně vrací, aby se stávala zase a znovu hlavní starostí dělníků. Není na tom nic překvapivého.

Nejde o to, že by dnes byly přesuny výroby mnohem častější než dříve. To se mohou domnívat jen ti, kteří chtějí přemýšlet pouze v horizontu jedné generace: k přesunům výroby přece docházelo v průmyslových odvětvích vždy – nejedná se jen o fenomén posledních pěti či deseti let. Od textilního průmyslu po těžbu železa a uhlí, od výroby bot po ocelářství... ve všech sektorech kapitál stále reorganizuje výrobu, zavírá ji tady a přesunuje tam, opouští zastarávající technologie a spěchá na nové trhy, které se postupně zase přezívají.

Jde o samu podstatu kapitalismu, o základní způsob, jakým si během cyklů svého rozvoje zajišťuje vlastní přežití. Zázraky se nedějí. Tak tomu bude vždy, dokud bude vládnout kapitál. A přesto si desítky tisíc dělníků, v jistých chvílích pak i stovky tisíc, kteří jsou konfrontováni s propouštěním nebo přesunem místa svého vykořisťování, pokládají stále stejnou otázku: Jak se bránit?

Protože i ti proletáři, kteří si jsou nejlépe vědomi souvislosti mezi kapitálem a zavíráním podniků, si samozřejmě musejí, když na ně dopadnou rozhodnutí šéfů, bránit vlastní kůži. Příčinou je kapitalistická společnost. Zatímco však čekáme na šanci na její svržení, je samozřejmě nezbytné bránit prostředky vlastního přežití. S obecnými abstrakcemi, jakkoli správné mohou být, se spokojit nesmíme. Je nezbytné přežít. A je-li proletářům oznámeno, že se podnik, kde pracují, zavírá, vnímají to vždy jako těžkou ránu a katastrofu.

PROČ BOJOVAT?

Tady však pro dělníky vyvstává skutečný problém. Není to konec, je to začátek! Ohlášení zavření podniku zaměstnance často prostě vyděsí. V posledních letech jsme viděli znovu a znovu muže a ženy z naší třídy, kteří skutečně plakali před televizními kamerami, které si na spektaklu proletářů v beznaději bezpochyby pochutnávají. To je ta nejhorší věc, která se nám může stát: nejhorší není zavření podniku,

nejhorší je, když proletáři propadnou beznaději. V takovém případě se toho bohužel mnoho dělat nedá. Pokud proletáři nezvednou hlavu, budou poraženi. V mnoha jiných případech však chtějí bratři a sestry z naší třídy nalézt ze svízelné situace, v níž se nacházejí, cestu ven.

A v takové situaci se uvědomělí¹ dělníci nesmějí mýlit v cíli. Samozřejmě, bez boje proti kapitalistickému výrobnímu způsobu se konce zavírání podniků a propouštění nedočkáme! Jenže když si dělníci konfrontovaní s takovou situací chtějí vzít sousto do úst, bylo by zásadní chybou spokojit se s tím, že se bude omílat neustále dokolečka, že v rámci kapitalistické společnosti neexistuje žádné řešení. Proletářům totiž v téhle situaci nejde o boj za zničení systému vykořisťování, musejí si zachránit vlastní kůži. A mají pravdu. Když se boj proletářů odhodlaně zaměří proti zavření podniku, jsme jako komunisté rozhodně a bez výhrad na jejich straně.

Ale také bez demagogie.

Nejde o to fňukat jako odboroví levičáci² všech politických vyznání o tom, že „naše firma má ohromné kapacity a nabízí pro výrobu skvělé podmínky“ nebo že „dojde-li k uzavření podniku, budou naše dovednosti ležet ladem“, nebo o jiných hloupostech, které slycháváme bohužel často.

Nejdůležitější silou dělnické třídy je její kolektivní uvědomění. Především je důležité uvědomit si, že když se šéf rozhodne ve své permanentní honbě za zisky z produktivity obětovat ten či onen výrobní sektor, toto či tamto výrobní místo, nemá toto jeho rozhodnutí nic společného s „našimi dovednostmi“ nebo s faktem, že podnik, který se rozhodl zavřít, je ve skvělé kondici: šéfovi to je úplně jedno.

Rozmyslel se a učinil rozhodnutí. Naše know-how, naše dovednosti, kvalifikace, naše úsilí, které jsme podniku po dlouhý čas odváděli... to vše je mu úplně ukradené. Svým jednáním nám šéf dává najevo, že know-how, dovednosti a kvalifikace dělníků, bezvadná kondice strojního zařízení podniku nebo dokonce historická tradice firmy nemají na jeho rozhodnutí žádný vliv.

Abychom se dovedli, když na nás rozhodnutí o uzavření podniku dopadne, efektivně bránit, musíme dobře poznat důvody, které kapitál k tomuto rozhodnutí vedly: a to nikoli proto, abychom je akceptovali, ale proto, abychom byli schopni lépe bojovat proti jejich konkrétním důsledkům.

¹ Dělníci, kteří si jsou vědomi svých třídních zájmů.

² Odboroví levičáci nejsou jedinými, kdo při ohlášeném zavření podniku trapně truchlí, jsou ale nejdůležitějším příkladem poražených a ufnukaných hlasů.

Všude tam, kam se šéf chystá přesunout výrobu, jsou totiž také dovednosti, kvalifikovanost, know-how a strojní zařízení, které je nebo bude na vysokém technologickém stupni. Víra v to, že my jsme nenahraditelní, je hloupá domýšlivost, která nás vede jen do slepé uličky, protože to znamená akceptovat konkurenční hru, ve které nás šéf chce uvěznit. Ti, kteří takovou cestu nastoupí, chtějí dokázat, že oni jsou ti nejlepší pracující, lepší než ostatní, že „naše“ pracoviště funguje nejlépe atd. a jsou tak poraženi dřív, než začnou bojovat. To jsme už viděli stokrát.

Ne. Tohle nejsou argumenty, které bychom měli, pokud dělníci reagují na uzavření podniku naštvaně, prosazovat. Předem nás totiž odsoudí k nezdaru. Uvědoměli dělníci mají naopak povinnost obhajovat argumenty, které jsou jak pravdivé, tak zcela přesvědčivé.

„Vážení šéfové, my, dělníci, jsme dělali práci, kterou jste po nás vyžadovali. Jste to vy, kdo řídí firmu a kdo řídí svět. Vy máte moc a stát ve svých službách. A nyní nás chcete, s více či méně falešnými argumenty, o kterých nehodláme ani diskutovat, odsoudit k chudobě?

Chystáte se, pánové, přejít na nový typ výroby. Chystáte se svůj kapitál navyšovat vykořisťováním jiných dělníků někde jinde. Ovšem my, které jste vykořisťovali po tak mnoho let, nemáme jak jinak přežít než ze své mzdy.

Přijde den, kdy zničíte váš systém, kdy to bude jinak. Ale nyní máme jen svůj plat. To vy jste sklízeli ovoce naší práce, my nemáme žádné rezervy. A máme akceptovat propouštění, které nám předkládáte jako zcela nezbytné a nevyhnutelné? Nezbytné pro co a pro koho? Pro váš kapitál, ale jistě ne pro životy nás, dělníků.

Pak vás tedy donutíme, platit nám dál, i když se rozhodnete, že už nás nepotřebujete. To vy jste se rozhodli, ne my: proto se nemusíme důsledkům vašeho rozhodnutí podřizovat.

Ať už máme práci, nebo jste nám ji vzali, požadujeme svoji mzdu. Tečka. Dokdy? To je jednoduché, do důchodu. Tohle vám vnutíme, stejně jako vy jste nám vnutili, že musíme až do důchodu pracovat.“

Naši obranu musíme stavět na politických základech tohoto zdůvodnění, nikoli na základech ekonomiky a podniku.

To samozřejmě dává smysl jen tehdy, když mají dělníci opravdu vůli bránit se. To je celé. Pokud taková pozice nemá být jen propagandistickým chvástáním, žádá si nezbytně uvědomělý a odhodlaný proletářský boj. Jde o skutečně těsné vzájemné

propojení dvou prvků: neexistuje účinný diskurz bez třídního boje, ale ani skutečný třídní boj bez platných a jasných cílů. Dělníci nejsou a priori přesvědčeni, že mohou prosadit, aby byli placeni bez práce, jsou totiž přece po celý život morálkou, vzděláváním a způsobem života učeni pravému opaku: „*Musíš svědomitě pracovat, abys v životě uspěl a byl slušný, poctivý člověk.*“

Ale svět kolem nich je plný lidí, kteří, jako třeba majitelé domů, nepracují. A nikdo se nad tím nijak nepohoršuje.

Proč bychom měli přistoupit na rozhodnutí šéfa, že pro něj už není jistá část dělníků užitečná a že ji tedy přestane platit? Tím, že budeme prosazovat, že potřebujeme mzdu, a to i za situace, kdy už není žádná práce, prosazujeme koneckonců jen své prostředky k přežití ve společnosti, v níž žijeme. Proletáři však musejí mít alespoň vůli prosadit to.

Protože nejsou zodpovědní za pohromy kapitalistické společnosti, nemají proletáři povinnost přizpůsobovat se jejím následkům. S těmito upřímnými slovy, která jsou jediným případným postojem, jak čelit zavírání podniků, pokud se dělníci opravdu chtějí bránit, je třeba jedním dechem říkat další pravdivý fakt, který se neposlouchá snadno.

Musíme být k našim soudruhům natolik upřímní, abychom jim řekli, že tyto cíle jsou podmíněny proletářským bojem vysoké intenzity. Peticemi, poráženeckým šouráním se po ulicích nebo odborářským kňouráním šéfy k tomu, aby nám platili i za situace, kdy už pro nás není práce, nepřinutíme. K tomu je přinutíme jen odhodlaným bojem, před kterým se bude šéf třást. Bojem, který bude, pokud možno, směřovat vstříc svržení systému vykořisťování.

NĚKOLIK PŘÍKLADŮ

V následujících případech uvidíme, jak se v boji chovají odbory. Názor, že odbory mohou být zase bojovnými orgány utvářenými a vedenými dělníky, je našemu pohledu³ na hony vzdálený ... Často se však ukazuje, že odboroví militanti na pracovišti (včetně odborových delegátů) jsou do bojů proti propouštění zapojeni a často je dokonce i zahajují, zatímco obhajují myšlenku i praxi, podle níž by dělníci měli svou kůži prodat draho. (A odboroví militanti jsou v bojích tohoto typu aktivní k velké nelibosti těch, kdo chtějí vidět odborářství „černé“, nebo „bílé“ a nevidí všechny odstíny šedé, které se během boje objevují.)

³ Viz Mouvement Communiste: Syndicats et lutte politique (lettre N° 11); říjen 2003

Nemá smysl zakrývat fakt, že jsme ve Francii neviděli, ať už bylo odhodlání dělníků jakékoli (a bez ohledu na to, jestli byla povaha boje ofenzivní, nebo defenzivní), kromě stávky v Renaultu v dubnu a květnu 1947 a několika pracovišť v květnu a červnu 1968 (a to jen na omezenou dobu) vznik dělnických uskupení, která by dělala něco jiného než „upřímné“ odborářství zdola. Dělnických uskupení, která by se sama přeměnila v politické výbory schopné přemýšlet o boji před ním, během něj i po něm jako o něčem, co jde za horizont kapitálu a prosazuje v praxi nezbytnost revoluce. A v takové situaci nesou značnou část zodpovědnosti ti „revoluční“ militanti, kteří tuto perspektivu odmítají prosazovat a omezují se na falešnou alternativu odborářství zdola dnes a dělnických rad pozítří (nebo strany, záleží na ideologii, kterou zastávají).

Vraťme se k těm několika málo příkladům v posledních třiceti čtyřiceti letech, kdy se dělníci odhodlaně vydali na cestu boje proti propouštění. Vzpomeňme si na Rateau v La Courneuve poblíž Paříže. V letech po květnu '68 šéfové oznámili zavření podniku, ustoupili však před skutečnou hrozbou konfliktu, který by otlásl celým Saint-Denis Seine. Připomeňme si, že v té době se v tomto regionu nacházelo obrovské množství továren, stejně jako v celém okolí Paříže. Šéfy, kteří věděli, jakými prostředky na uskutečnění své politiky disponuje stalinistický aparát, zastrašilo, že CGT-PCF⁴ v reakci na případné zavření Rateau pohrozily konfliktem v celé oblasti⁵. Podnik Rateau zavřen nebyl. Šéfové šli na věc tedy nakonec jinak a během několika desetiletí se postupně zbavovali jak výroby, tak pracovní síly. Ještě minulý rok vypukla v Rateau (nyní Alsthom) v La Courneuve aktivita. Šéfové nakonec dosáhli svého. Jenže tak tomu bude vždy, dokud bude kapitalismus přežívat.⁶

Dalším příkladem podobného dělnického boje je La Chapelle Darblay, papírny v Normandii, které se šéfové rozhodli zavřít v 80. letech. Několik měsíců vedli dělníci a odbory CGT guerillovou kampaň: blokády silnic, velké demonstrace, bitky s policajty... Trvalo to dva roky bez přestávky. Podnik byl technologicky zastaralý, dělníci ale odmítli vyhazov přijmout. Nakonec to byl francouzský stát, kdo rozhodl, že tuhle hru je třeba ukončit. Aby se zachránilo tisíc pracovních míst, investovala se miliarda franků. Jedno zachráněné místo stálo milion franků. Některá pracovní místa byla ztracena, došlo k předčasným odchodům do penze a po jednání z podniku odešli někteří dělníci dobrovolně. Značná část si ovšem své místo udržela.

Firma má, po mnoha restrukturalizacích a vlastnických změnách, 500 zaměstnanců a vyrábí třetinu papíru pro veškeré noviny ve Francii. Ani tam však dělníci nebudou

⁴ Confédération générale du travail (Všeobecná konfederace práce), Parti communiste français (Francouzská komunistická strana) (pozn. překladatel)

⁵ Nejde samozřejmě o oslavu stalinistické PCF ani jejich odborů, spíš o připomenutí toho, že šéfové dají jen na protivníka, který provoz jejich podniků může skutečně ohrozit. (pozn. překladatel)

⁶ Pracovní místa si ubrání vždy jen jedna generace dělníků.

schopni, dokud bude kapitalistická společnost fungovat, bránit snahám kapitálu dosahovat větší zisky z produktivity.

Dělníci nejsou zavázáni k tomu, nechat se bít, když se šéfové rozhodnou tu či onu firmu zavřít. Musejí vědět, že je to těžké, že výsledek je nejistý, že bojem nesmějí šetřit, musejí si však nakonec uvědomit, že jde o následující otázku: jsme připraveni věnovat obraně vlastních existenčních prostředků tutéž energii, jakou věnujeme celý rok (nebo dokonce desetiletí) službě šéfům v procesu vykořisťování?

Především na tuto otázku si musíme odpovědět. A pokud si odpovíme kladně, pak existuje vždy jistá perspektiva.

Velmi často (dokonce i tehdy, když vidí vzteky rudě) však proletáři cítí, že konfrontace za záchranu jejich míst nemůže dojít do vítězného cíle. Ale ani tak se nemusíme vzdávat. Protože svou kůži proletáře můžeš vždy prodat za méně peněz – nebo za víc. Pak už nemáš co ztratit.

Je třeba vyjít z reality, z toho, že společnost je bohatá a že šéfové mají peníze. A navíc, výdělečnost byznysu, jak říkají šéfové, nepřestává stoupat dokonce ani navzdory zlým cyklickým ekonomickým nesnázím. A pokud by tomu tak nebylo, pak to ovšem rozhodně není problém nás, dělníků. Ať už je tím, kdo má platit, šéf, stát nebo šéfova nevlastní sestra, my chceme peníze, abychom mohli přežít. Jde jen o poměr sil.

Dělník, který fňuká nebo se spokojí se symbolickými protesty, skončí jako nezaměstnaný bez halíře. Ten, který projeví odhodlání a kuráž a bojuje, bude možná schopen vynutit si podmínky propuštění, které nebudou katastrofické. Vše záleží na tom, jestli jsou proletáři připraveni věnovat dost energie boji, který vystraší šéfy a stát. Řekněme to natvrdo: právě o tom je proletářský boj v tom nejpřesnějším smyslu slova.

„ Šéfe, chceš dostat mou kůži. Možná ji dostaneš, ale já ji prodám draho. “

To je jediný jazyk, jakému šéfové rozumějí.

Požadovat za propuštění peníze není žádná ostuda. Dělník nemá jiné prostředky k životu než přimět šéfa nebo stát, aby mu dal tolik, kolik jen jde. Proč nechtít na život co nejvíc? Existuje mnoho případů, kdy si dělníci svým bojem vynutili mnohem lepší podmínky odchodu, než jaké pro ně připravovali šéfové nebo stát, ať už šlo o přijatelné následné zaměstnání, předčasné odchody do důchodu, vyšší odstupné nebo cokoli jiného.

Dělníci musejí prodávat svou kůži co nejdraž a nic je v tom nesmí zastavit. Jako

jeden z prostředků, jak toho dosáhnout, připadá v úvahu násilí. Ti, kteří na svůj osud rezignují, budou poraženi spolu s těmi, kteří se bojí bojovat.

Jistě, nikdy není garantováno, že bojem dosáhneme hmatatelných nebo uspokojivých výsledků. Předem není vyhráno nikdy nic. Jisté však je, že rezignovaní a uplakaní budou rozdraceni, protože se slabými nemá kapitál slitování. Jak jsme říkali v minulém letteru⁷ – proletáři, kteří získali nejvíce, byli ti, kteří neustoupili od konfrontace: oceláři v 80. letech nebo dělníci z Chausson Creil. Odchod do důchodu v 49 nebo 50 letech (jako v případě dělníků z obchodu s knihami a ocelářů) sice není jistě žádná nirvána, ale dělníkům, jichž se to týká, to šetří život a ten máme jen jeden. Když získáte odstupné ve výši 40 nebo 50 tisíc eur, v některých případech i více, propuštění se sice nevyhnete a pracovní místa se nezachrání, ale dovolí to dělníkům zabezpečit svůj každodenní život a dává jim to čas a možnost jak situaci vyřešit. Zachrání si tak svoji kůži.

ALSTHOM, 1972

Příklady, kdy se proletáři této perspektivy drželi a snažili se vybojovat si co nejméně zlé podmínky, existuje mnoho. Po roce 1968 se do řeči dostala, když se dělnické boje dostaly na vysokou úroveň, i tak průměrná firma jako Delle-Alsthom v Saint-Ouen⁸. V roce 1972 šéfové oznámili, že tamní výroba bude uzavřena. Pracovalo tam 530 zaměstnanců a odstupné bylo v té době symbolické: jedna dvacetina měsíčního platu za každý odpracovaný rok.

Na tomto pracovišti byla mladá a bojovná dělnická třída. Práce byla tak špatně placená, že mladí se snažili změnit zaměstnavatele hned, jakmile našli něco lepšího, zatímco starší toužili prostě jen po důchodu a po tom, aby přišel co nejdříve. V té době se do penze chodilo v 65 letech.

Aby se při propouštění domohli nějakých peněz, zahájili dělníci okupační stávkou. Z dnešního hlediska se zdá jejich požadavek neuvěřitelně skromný: jako odstupného se dožadovali tří měsíčních platů pro každého. Dělnický boj v továrně řídila CFDT⁹, nicméně hegemonní tam byla PCF. V CFDT našel útočiště kolektiv bojovných dělníků vyloučených v roce 1967 z CGT a v jistých ohledech jednal téměř jako autonomní dělnický výbor.

V letáku šířeném v Saint-Ouen na začátku boje a podepsaném sekretariátem CFTD se psalo: „...nemůžeme si být jisti svým vítězstvím, protože výsledek boje je vždy nejistý, ale přinutíme je platit za jejich špinavé triky atd.“ Přinejmenším mluvil jasně.

⁷ Mouvement Communiste: Faire face aux licenciements (letter N° 4) říjen 2002

⁸ Město poblíž Paříže

⁹ Confédération Française Démocratique du Travail (Francouzská demokratická konfederace práce) (pozn. překladatel)

Stávka byla totální, okupovány byly výrobní haly i kanceláře... a byla vítězná. Dělníci dostali mzdu za tři měsíce a těm starším byla nabídnuta (a jednalo se o jeden z prvních případů, kdy k něčemu takovému ve Francii došlo) možnost přestat pracovat ve věku 57, 5 roku. Oficiálně bylo jako věk odchodu do důchodu ustanoveno 60 let, a to se 30 měsíci placenými skrze ASSEDIC¹⁰ (ve výši 80 procent) dělalo 57, 5 roku. Těm, kteří chtěli, byla též nabídnuta ne až tak zlá nová pracovní místa. (Nezaměstnanost byla v té době nízká.)

Tento podnik přitom patřil k trustu CGE, který se pyšnil tím, že se stávkujícím nikdy nevzdává. Stávka se však odehrála v téže době jako stávka v podniku Joint Francais v Saint- Brieuc (byl též součástí CGE), která plnila titulní stránky novin kvůli tomu, že se dělníci postavili na odpor proti zásahu CRS¹¹.

Když byla po patnácti dnech stávky, demonstrací, sabotáží (odehrály se zejména na výstavním místě CGE na veletrhu elektrosoučástek) situace neměnná a zablokovaná, zmocnila se skupina stávkujících rozhlasového systému v továrně a oznámila, že se dělníci z Delle-Alsthom toho odpoledne chystají do dílen jiné továrny Alsthom de Saint-Ouen, la Savoisisienne, kde bylo 1400 dělníků, aby se stávka zahájila i tam.

Šéfové věděli, že to není legrace, a hned následujícího rána oznámili návrhy, které vedly ke konci stávky. Konec stávky odhlasovalo 80 procent dělníků. Rozhodnutí bylo jednomyslné (kromě jednoho hlasu proti a jednoho zdržení se). Atmosféra a výsledky byly takové, že chlapi říkali: „*Kdyby nakonec oznámili, že se továrna zavírat nebude, šli bychom do stávky za její zavření.*“

Šéfové se rozhodli zavřít továrnu, kterou nesnášely i masy jejích dělníků. A během měsíců po stávce neznala agresivita dělníků, kteří čekali na propuštění, hranic. Museli přestěhovat zařízení, tuny archivů a plánů do jiných továren, které k trustu náležely... místo toho se je však dělníkům povedlo prodat! OK, to, co měli přestěhovat, koneckonců přestěhovali, ovšem šéfové z toho nic nepoužili...

OCELÁŘSKÝ PRŮMYSL, 1979

Ne tak dávno, v roce 1979, proběhl boj ocelářských dělníků na severu a východě Francie – a rozvinul se v ještě větším měřítku. V rámci obecné reorganizace výroby ocele v Evropě tehdy francouzští šéfové oznámili, že uzavřou značnou část oceláren, včetně (což není nic překvapujícího) některých zbrusu nových továren.

¹⁰ Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Asociace pro zaměstnanost v obchodu a průmyslu), založená v roce 1958 jako vládní agentura, aby shromažďovala a vyplácela podporu v nezaměstnanosti. V roce 2009 se sloučila s ANPE (Agence Nationale pour l'Emploi, Národní agentura pro zaměstnanost), aby vytvořily Pôle emploi. Dnes se Asedic nazývá služba poskytovaná Pôle emploi, nejedná se už o organizaci. (pozn. překladatel)

¹¹ Compagnies Républicaines de Sécurité, zásahová policie (pozn. překladatel)

Po několik měsíců probíhaly více či méně násilné demonstrace. Během nepokojů v Paříži 23. března 1979 dělníci vyvalili do ulic tuny smotaného tabulového plechu. Při jiné příležitosti byla po bitkách na demonstraci napadena policejní stanice v Longwy buldozerem.

Odbory, politické strany, starostové, kněží a podobní naproti tomu organizovali dny „tichého města“¹², což přimělo jednoho ze stávkujících prohlásit do televizní kamery: „*Kdy vyměníme tyhle dny tichého města za týdny města vzbouřeného? Kdy vyměníme minuty ticha za výzvy k boji?*“

Tahle slova vyjadřují atmosféru oné doby velmi přesně.

Proletáři z ocelářského průmyslu nakonec získali dosud nevídané záruky, např. odchod do důchodu ve 49 letech atd. Zavírání továren zastaveno nebylo – nebylo to možné a nebylo to ani cílem. Prosazovaly to odbory, dělníci ne.

CHAUSSON, 1995

Časově ještě blíže nám je podobná epizoda, k níž došlo, když se Renault a Peugeot rozhodli zlikvidovat svou přidruženou výrobu, továrnu Chausson v Creil v oblasti Oise¹³. Po léta zde docházelo opakovaně k plánovitému propouštění, které zredukovalo pracovní sílu z více než 7 tisíc dělníků na méně než 1 500. Nakonec bylo oznámeno uzavření, což dělníky ochromilo.

O případu Chausson toho bylo napsáno hodně, s důrazem na ten či onen aspekt, ale nás jako militantní dělníky zajímá boj. Ten se vydal na správnou cestu až na samém konci procesu likvidace výroby; dělníkům trvalo dlouho, než se konečně přesvědčili, že bojovat musejí, protože pokud by nebojovali, byli by vyhozeni jen s almužnou.

Šlo o směs radikálního odborářství a reakcí řadových dělníků se všemi možnými odbory, ale také s více či méně nezávislými stávkovými výbory a dělníky, kteří se chopili iniciativy, aniž by šli skrze odbory. Soudruhům se podařily některé velmi povedené akce: od vstupu do zpráv v osm ráno na televizní stanici TF1 po často bouřlivé demonstrace, od vtrhnutí do továrny Renault Flins (kde její správce svlékli téměř donaha) po rozbití oken u soudu, který se kauzou zabýval atd. Připomenout můžeme i hru na schovávanou s CRS, kdy chlapi opustili Creil, aby podnikli jisté akce, přičemž policajty mátlí falešnými místy srazu, předstírali vyjížděky ven, aby rozptýlili koncentraci policajtů atd.

¹² Město, v němž ke sporu mezi šéfy a dělníky dojde, má „ztichnout“ na znamení solidarity: zavřené obchody, úřady atd. (pozn. překladatel)

¹³ Padesát kilometrů severně od Paříže

Jednoduše řečeno, soudruzi se neutápěli v plačtivých peticích. Ty přenechali odborům a spol. (na oblastní nebo federativní úrovni) s jejich taktikou „tichého města“.

Soudruzi si vedli celkem slušně, rozhodně mnohem lépe, než se dalo očekávat na začátku likvidace podniku. Odešli do důchodu v 50, někteří dokonce ve 49 letech (v té době to bylo obvykle až hodně po 60) s odstupným, které bylo mnohem vyšší, než šéfové původně plánovali. Došlo ke snesitelným přeložením do jiných továren, např. do Renaultu, ačkoli se dělníci v takovém případě museli přestěhovat, protože se tyto provozy nacházely v jiném regionu.

Zmínit bychom mohli ještě řadu dalších příkladů.

Ale pro nás, komunisty, kterým jde o nezávislost proletariátu proti odborům a všem kanálům, kterými se stát snaží pacifikovat spory, jsou tyto případy těmi nejzajímavějšími, protože, na různé úrovni, zahrnovaly skutečné formy dělnické autonomie, kdy dělníci odolali vábení reformismu.

Zde je totiž na militanty nastražena past. Ať je cíl stanovený na začátku boje jakýkoli, okamžitě a nezbytně se objeví volba: podpůrný výbor, nebo dělnický výbor a stávkový výbor?

PODPŮRNÝ VÝBOR, NEBO DĚLNICKÝ A STÁVKOVÝ VÝBOR

Více či méně bojovní odboráři a také téměř všichni militanti, kteří se řadí do extrémní levice, vytvářejí nebo se zapojují do podpůrných výborů. Jak jsou integrováni do samého srdce státu, je jejich prvním zájmem sjednotit různorodé složky: odbory, politické strany, poslance, starosty, místní zastupitele, pokud možno i kněží a biskupy tak, aby vytvořili výbor na podporu boje dělníků, vždy ovšem s výsledkem, který dělníky odsouvá do pozadí.

UNILEVER 2000-2001

Zde je další exemplární příklad. Firma Lever v Haubourdin nedaleko Lille prošla několika restrukturalizačními plány, které během několika let snížily pracovní sílu z více než 2 tisíc na 453 zaměstnanců. Jednalo se o firmu patřící zemědělsko-potravinářskému gigantu Unilever, který soupeřil na globální úrovni s Nestlé a Danone a který soutěžil s Procter and Gamble na poli pracích prášků a čistících prostředků. Unilever musel restrukturalizovat využívanou výrobu a zbavit se zastaralých továren, jako byla ta v Haubourdin. V dubnu 2000 byla oznámena postupná uzavírka k prosinci 2000.

Reakce dělníků začala spíše nesměle na pozadí meziodborové skupiny CGT-CFDT-FO¹⁴ a začala hledat podporu u politických nebo odborových profesionálů.

Jenže druhého května byla v Rotterdamu demonstrace proti propouštění 25 tisíc dělníků ze skupiny Unilever po celém světě jednoduše rozehnána holandskou policií.

Od té chvíle se povaha boje změnila.

Dělníci se rozhodli intervenovat při všech veřejných událostech v regionu Lille (na veletrhu, na různých slavnostních událostech atd.), aby apelovali na paměť politiků socialistické strany (Aubry, Mauroy atd.), a posléze podnikali systematické návštěvy do všech místních firem (nejprve do těch, které byly ve stávce, poté i do ostatních), aby jim vysvětlili důvody svého boje. V červnu podnikli demonstraci před francouzským vedením Unilever, v září téhož roku před belgickým vedením ve Waterloo.

Nakonec dělníci, místo aby naříkali (tak jako později odboráři z Danone, když volali po bojkotu výrobků Danone), zmocnili se supermarketů v regionu a rozdávali v nich zákazníkům produkty Unilever zdarma. V jednu chvíli se dostali dokonce až do hypermarketu Auchan ve Vélizy v pařížské oblasti. Během boje dělníci pracovali (dostávali tedy plat), což posilovalo soudržnost. Většina se účastnila stávky nebo akcí a i když byla na očích veřejnosti meziodborová skupina CGT-CFDT-FO, dělníci cítili, že vedou vlastní boj.

Výsledky boje byly v dubnu 2001 následující: odstupné bylo výrazně zvýšeno (na zhruba 250 tisíc franků), 189 zaměstnanců si udrželo práci, továrna pokračovala ve výrobě¹⁵...

Ačkoli se od politických militantů objevily hloupé výzvy jako „*přestaňte propouštět ve firmách, které prosperují*“, tento boj ukázal, že když dělníci projeví imaginaci a kolektivní sílu, mohou svoji kůži prodat draho.

DANONE, 2001

Nejlepší příklad, který můžeme zmínit, jsou události v továrně Lu v Ris Orangis¹⁶ (patřila skupině Danone), k nimž došlo poté, co management oznámil, že ji zavře. Zde jsou fakta.

¹⁴ Force Ouvrière (Dělnická síla) (pozn. překladatel)

¹⁵ Když se v květnu 2003 neobjevil kupce, vyšlo 189 dělníků do ulic a vedlo sice zoufalé, ale stále odhodlaný boj, který probíhal v téže době jako hnutí proti penzijní reformě

¹⁶ Asi 25 kilometrů jihovýchodně od Paříže

Plán na zavření byl zveřejněn v deníku Le Monde 11. ledna 2001. Následujícího rána meziodborový leták¹⁷ s datem 12. ledna a podepsaný všemi odbory, které v továrně byly, oznamoval:

- ° V 11.00 hodin došlo ke schůzce mezi starostou Ris Orangis, panem Mandonem a továrními odbory.

- ° Z iniciativy p.Mandona a některých členů generální rady bylo vytvořeno koordinační těleso starostů všech municipalit, na nichž se nacházejí továrny firmy Lu. První schůzka se odehrála v kancelářích plenárního shromáždění. Cílem je setkat se s ministrem práce. Všechny zaměstnance továrny Lu ujistil svou naprostou podporou.

- ° Prefekt Evry zorganizuje příští týden jednání u kulatého stolu.

- ° Setkání zástupců zaměstnanců evropské skupiny ve středu 17. ledna.

- ° Setkání zástupců zaměstnanců u Evropské komise 18. ledna.

Čtyřicet hodin po oznámení projektu na zavření továrny bylo tedy vše upečeno. Všechna ta setkání se starosty, prefektem, ministrem, zastupiteli... Dělníkům z továrny (v tomto případě se jednalo především o ženy) nebyl v této záležitosti dán prostor na jedno jediné slovo.

Levicoví odboráři z továrny se rozhodli neorganizovat dělnickou odpověď, nezapojit dělníky do rozhodnutí bránit se přímo sami, ale hledali pomoc u státních institucí. A vše, co se událo kolem Lu Danone následně, tedy nic moc, bylo touto politickou volbou zradit zájmy dělníků předurčeno.

V tomto případě vedli odboráři dělníky od demonstrací ke shromážděním, hráli divadelko před médií, jak sami říkali, „hlasitě mluvili“, ale v žádném případě neměli ani v nejmenším zájem spoléhat na bojovnost dělníků. Během dne setkání u Evropské komise, před ředitelstvím Danone, byl mezi dělníky, kteří se tam dostavili ve značném počtu, vidět vztek. Odboráři jednali hodiny se šéfy, nechali všechny na ulici stát v zimě, aniž by zpět k nim přinesli jakoukoli informaci. Dělníci se, samo sebou, začali jeden po druhém rozcházet do blízkých kaváren. Ta volba byla ze strany odborů úmyslná. Jde o trik, který odboráři používají znovu a znovu, aby rozpustili shromáždění, aniž by k tomu přímo vyzvali, aby tak nestavěli na síle dělníků¹⁸.

O dva měsíce později proběhla demonstrace v Château-Thierry, kde je další továrna skupiny Danone. Na shromáždění před radnicí (Socialistické strany) nezazněla jediná nesouhlasná poznámka. Starosta a jeho loutky na provázku společně s továrními delegáty opakovali zcela totožné řeči plné rezignace spolu s levičáky, kteří ani nechtěli intervenovat a zcela ustoupili státnímu aparátu. Celý tento pidi-svět

¹⁷ Jeho text máme, viz druhé číslo Bulletin Ouvrier

¹⁸ Dá se říci, že policajti používají obušky, levice používá poslance a odborové vůdce“ (poznámka překladatele do angličtiny)

apeloval na levici, aby prosadila zákon, který by znemožnil propouštění z nadbytečnosti v podnicích, které jsou ziskové.

Pojďme si tedy připomenout situaci:

- Ředitel Danone Franck Riboud je považován za člověka „na levici“.
- Vláda byla levicová (Jospin).
- PCF byla ve vládě.
- Poslanec za Ris Orangis byl členem Socialistické strany.
- Plenární shromáždění na radnici mělo levicovou většinu atd.

A celý ten malý kroužek levičáků bez ustání zadupával nezávislost dělnické třídy před tím, než měla vůbec šanci se projevit.

Nakonec se žádný boj dělníků z Lu Danone, kromě malé stávký v Calais, neodehrál. Pokud dopadly přesuny a odstupné pro dělníky slušně, nebylo to kvůli jejich neexistujícímu boji, ale proto, že firma Danone prohlásila některá výrobní místa za „sociální“ a zaplatila za smír. Franck Riboud prohlásil: „*Je lepší smířit se se zavíráním nyní, dokud má firma prostředky ke kompenzaci zaměstnanců, než čekat, protože později to možná nebude možné.*“

NA MÍSTO ZÁVĚRU

Postoje uvědomělých militantů se ve výše zmíněných případech značně lišily.

V Chausson Creil dlouhé měsíce před zavřením masa dělníků nevěřila v boj a necítila se na něj připravena. V tomhle případě toho nemůže udělat moc ani ten nejlepší politický militant. Jak šel čas, začali si dělníci uvědomovat, co se musí stát. Během celé té doby se ale uvědomělí militanti nevzdali perspektivy boje. Nepřistoupili na zradu, kterou jsou podpůrné výbory tvořené mnoha složkami státu, a když se stal boj možným, věnovali se jemu, ne něčemu jinému.

Pokud jde o Alsthom Delle v oné době, trockisté založili v Saint-Ouen podpůrný výbor spolu se středoškoláky a pár politickými aktivisty a pisálky. Dělničtí militanti, kteří tehdy byli v Lutte Ouvriere¹⁹, říkali od ohlášení zavření zcela jasně, že se do tohoto výboru nezapojí. I tady ale potřebovala masa dělníků nějaký čas k tomu, aby přesvědčila sama sebe, že boj je jediným východiskem. Zatímco se jednalo o továrnu, jež měla pověst podniku, který je často ve stávce, když šéfové ohlásili, že se továrna zavře, trvalo paradoxně několik měsíců, než se stala stávka možnou.

¹⁹ Lutte Ouvriere je relativně velká, extrémně populistická a oportunistická trockistická strana, která však vyrostla z bojů v továrnách a bývala kritická k odborům. (pozn. překladatele)

Fundamentální rozdíl mezi advokáty podpůrných výborů a partyzány dělnických a stávkových výborů je starý jako oportunismus.

Soudruh, který zažil stávku v roce 1947 v Renaultu, nám řekl, jak tehdy jednoho dne, když ve dvou stávkujících odděleních řídil boj stávkový výbor, přišel na pozvání stávkového výboru na jeho zasedání trockista z vedlejší dílny a navrhl jim vytvoření... podpůrného výboru!

Odpověď soudruhů byla tehdy jasná a definitivní: „*Nepřichází v úvahu. Pánem toho, jak je stávka vedena, musejí zůstat stávkující samotní.*“

Stačí říci, že se opozice mezi revoluční dělnickou politikou a oportunismem, pokud jde o tuhle otázku, neobjevila včera.

V současném světě není nic jistého, situace námezdně pracujících ani nic jiného. Dnes máte stálou smlouvu, za tři, šest měsíců nebo třeba za tři roky budete propuštěn.

A tak to bude pořád, dokud nezáčtujeme s kapitalistickým systémem. Když jsou dělníci v nebezpečí, strach je nezachrání! Naopak, oslabí je a prospěje jen tomu, aby se hrozba, které čelí, jevila strašlivější a konkrétnější.

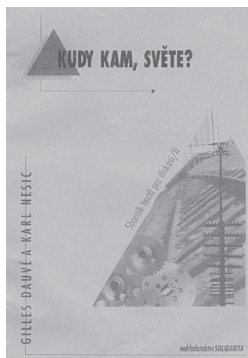
Vše je otázkou bojového ducha dělnické třídy v jejím boji proti kapitálu.

I když je doba velmi zlá, tou nejhorší věcí není pro ženy a muže naší třídy chudoba, ale beznaděj. Soudruzi pracující, tváří v tvář úderům od šéfů vračejte rány – to je naše jediná naděje.

Brusel-Paříž, 26. března 2005

Mouvement Communiste

Vyšlo ve francouzském originálu Comment et pourquoi lutter contre les licenciements? (Lettre 17), překládali jsme z anglického překladu How and why should we struggle against redundancies?

Kudy kam, světe?

Gilles Dauvé a Karl Nesic

Nejpříhodnější moment na praktické zpochybnění kapitalu není ekonomický rozvrat, ale okamžik, kdy výrobní cyklus dosáhl svého vrcholu, tvrdí autoři z časopisu Troploin – a proto se v textu z roku 2001 ptají:

V jakém stavu se dnes nachází restrukturalizace kapitalismu? Našel kapitalismus nový výrobní systém? A jaké komunistické perspektivy dnešek nabízí?

(brzy ke stáhnutí na webu KPK)

Bulletin KPK č. 1:

Kolektivně proti kapitálu

Pohled na situaci automobilového průmyslu v ČR, jeho význam pro ekonomiku a třídní boj ::: report o kolektivním vyjednávání ve Škodě Auto na jaře 2007 ::: leták, který jsme ve Škodě rozdávali ::: anonymní dělnická výzva kritizující odbory zevnitř Škody ::: plus předmluva o tom, jakými politickými brýlemi se dívat na kapitalistickou společnost a jakou politickou metodu v boji proti ní použít. *(ke stáhnutí na webu KPK)*

Porto Marghera: poslední ohně

(DVD, slovenské titulky)

+ booklet (čeština, slovenština)

Manuela Pellarin

Itálie konce 60. a 70. let představovala jeden z největších okamžiků proletářského boje. Dokument se vrací k boji v chemičce Porto Marghera a je postavený na rozhovorech s jeho účastníky. Kromě něj je na DVD rozhovor s jedním z tehdejších dělnických vůdců v benátském regionu Augustem Finzim (anglické titulky), součástí DVD je 60stránkový booklet od kolektivu Wildcat přibližující tehdejší boje i operaismus, který stál v jejich pozadí.

(booklet ke stáhnutí na webu KPK)

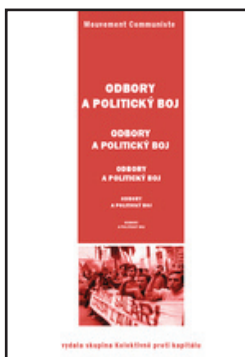
Francúzsko, máj-jún 1968:
zmeškaná príležitosť na
autonómiu pracujúcich
Mouvement Communiste
Komunistická analýza, ktorá události roku 1968 mnohým možná demýtizuje, oprená o svedectví dvou jejich účastníkov, z nichž jeden bol aktívny v akčnom výbore, druhý v automobile.
(ke stáhnúť na webu KPK)

Dělnicko-studentské
akční výbory.
Francie, květen 1968
Roger Gregoire
a Fredy Perlman
Kritický pohľad na smašedesátý napsaný dvěma aktivními účastníky tehdejšího hnutí.
(ke stáhnúť na webu KPK)

Bulletin KPK č. 2
Kolektivně proti kapitálu
Analýza odborovej stávkovej z 24. června 2008, ktorá nevyhovovala len o tom, nakoľko si politici ne/dělajú z odborů hlavu, ale naznačila tiež leccos o sile/slabosti odborů uvnitř dělnické třídy, o jejich ne/schopnosti mobilizovat na pracovištích, ale i o stavu, v němž se proletariát v Česku nachází.
Text se věnuje i otázce, z jaké akce má dělnická třída skutečný prospěch.
(ke stáhnúť na webu KPK)

Odbory a politický boj **Mouvement Communiste**

Politický boj proti kapitalismu se nemůže dívat na zápasy za každodenní zájmy pracujících teď a tady skrze prsty a končit u opakování abstraktních sloganů o revoluci. A naopak, ekonomický boj teď a tady může být plodný, jedině když je opřen o politickou kritiku vlády kapitálu a vede ho pracující třída, která se neohlíží na potřeby firmy nebo národní ekonomiky. Taková sebevědomá, politicky autonomní třída nebude nikdy spojencem odborů (a odbory to mnohokrát dokázaly): samy odbory jsou dnes totiž integrovány do státu a systém založený na vykořisťování pracovní síly brání.
(ke stáhnúť na webu KPK)

**Kdyby dělníci ve svých každodenních
srážkách s kapitálem malomyslně
ustupovali, jistě by pozbyli schopnosti
vytvořit jakékoli širší hnutí.**

*Karel Marx:
Mzda, cena a zisk (1865)*

**V listopadu 2009 vydala skupina
KOLEKTIVNĚ PROTI KAPITÁLU (ČR, SR)
www.protikapitalu.org
kpk@protikapitalu.org
MOUVEMENT COMMUNISTE (FR, BE)
www.mouvement-communiste.com**